

PER FER BOCA
● VIATGE LITERARI

La setena missió literària del Priorat

Llúcia Ramis, Josep Pedrals, Núria García Quera, Míriam Cano i Vicent Usó protagonitzen la setena edició del Priorat en Persona. Amb ells, cinc amfitrions per mostrar-los Siurana i Albarca, i guiant la missió, Roser Vernet, impulsora de la iniciativa i del Centre Quim Soler. / **Sara Sans**

Conexeu més detalls de la iniciativa a www.lavanguardia.com/cultura

DAN DUCH

Tancada

Marta Sanz va escriure durant el confinament molts posts a Instagram que han donat peu a un llibre.

‘Eroica’, el dietari de Cristina Masanés que conjuga el dol i la bellesa

JOSEP PLAYÀ MASET
Barcelona

Cadascú va haver d'acceptar viure al dia, sol sota el cel", va escriure Albert Camus a *La pesta*, i l'arribada del coronavirus, amb un confinament inesperat, va impulsar també Cristina Masanés a començar un diari "per no perdre'm en el laberint dels dies tancats". Durant unes setmanes va inventar un ritual per donar sentit al pas del temps. Cada dia sortia al pati de casa seva i fotografiava el cel blau que se li oferia emmarcat pel quadrat de la finestra.

Va decidir que acompanyaria cada foto amb una reflexió diària, una o dues pàgines màxim, escrites a mà. De fons, dos fils conductors, la lectura de Camus, entre altres, i la música de Beethoven, i en especial de la tercera simfonia, que va estrenar a Viena fa dos-cents anys i va titular en italià: *Eroica*. També hi havia el teletreball i, és clar, la por. Sola a casa, esperant l'arribada de la filla. "El que no he deixat de fer, cada matí, és obrir l'habitació de la meua filla perquè hi entri la llum". I la incertesa.

Aquesta és la gènesi de *Eroica*, (L'Avenç), el dietari amb foto de 65 jornades que ha escrit Cristina Masanés, llicenciada en filosofia, experta en temes d'art, autora de dos llibres sobre Lidia de Cadaqués i Germaine Gargallo.

"Declaro l'estat de pesta. Tanquin la ciutat (...) A partir d'aquest moment es pot dir que la pesta va ser el nostre únic assumpte", deia també Camus.

Tot semblava aturat però la vida seguia. I Cristina Masanés ens recorda que es poden fer pastissos mentre els mitjans ens bombardegen amb estadístiques de morts i contagiats. La natura és viva. "S'ha anat obrint tot, mentre estem tancats. El gessamí, la camèlia, els clavells de moro, la farigola". Com el cel que deixa passar la llum, com el til·ler del seu pati que aporta bellesa a l'horitzó.

Aquell diari en brut es va anar polint, van desaparèixer potser les anècdotes, els llocs comuns, algunes referències més concretes. I el resultat final no té un gènere explícit. Tampoc importa si s'ha escrit a l'Empordà o a l'altre costat del planeta. Resta tan sols un univers poètic. I la filla adolescent que arriba el dia 23 i amb ella el piano que torna a sonar.

Aquest "estrany recés del món", escriu, li farà emergir absències i suturar ferides. Com la de la mare. "Un dia com avui de fa molts anys, a la tarda, va morir la mare, amb aquell dolor sense mesura del suïcidi". Durant el confinament es complien 30 anys de la seva mort. Un sotrac resumit en dues frases curtes: "La mare no va morir de malaltia, ni d'accident, va morir de tristesa" i "aquell sisme ens va arrancar del temps". Sense voler, tornen les preguntes i el món de les dones que vivien pels altres i amagaven el seu present. "El pare no hi era mai perquè treballava". I "la mare abraçava poc però hi era sempre". Mai es queixava però el dia que ho va fer va ser definitiu. El misteri resta però el dietari supera el dol en recuperar el cordó umbilical del record.

Nus davant del mirall

Teresa Sesé

Ser el primer que diu "l'estimo" pot ser aterridor, però callar-ho és un acte d'autosabotatge. Ens passem la vida mirant de dissimular les nostres debilitats, somrient i pujant fotos a les xarxes per demostrar que som forts, que no ens afecten el rebuig o els comentaris negatius i que som feliços sols o amb les nostres formidables parelles. Tot i això, la vulnerabilitat és l'essència de bona part del que vam sentir, i quan ens en protegem no només adormim la por davant la incertesa o l'exposició emocional, sinó que també (ens) neguem la necessitat dels altres, la nostra màxima font de plaure. Edvard Munch no es va avergonyir mai del seu dolor, de la seva gelosia, de la seva luxúria, de les seves crisis nervioses, dels seus problemes amb la beguda, del seu temor del sexe o de les seves relacions amoroses arruïnades. El pintor noruec tenia moltes raons per sentir-se miserable, però la franquesa de les seves imatges ens parlen a tots, i el seu *Crit* ens connecta amb d'altres que també criden enmig d'una multitud que crida. Cadascú pateix a la seva manera, però no hi ha un sol ésser humà que no hagi patit mai.

Fins al capdamunt de les postes de sol. Si el mirall del món actual és Instagram, on la debilitat és jutjada com un defecte moral, em temo que no hi ha lloc per a les vides complicades (almenys no per a les nostres). De manera que torno a les desoladores selfies de Munch. És commovedor veure com es va retratar a si mateix nu i en flames; esdentegat i amb la cara envermellida, abalanzant-se sobre unes ampolles mentre lluitava contra l'alcoholisme; dubtant de si mateix, mig mort, però encara viu amb un braç esqueletic; rondant per una casa a les fosques, amb els ulls enfonsats per la gelosia o com un amant perdut davant una dona en ple orgasme per a qui ell era indiferent. Ella és Tulla Larsen, la pèl-roja d'ulls verds que a les teles enfonsava els ulls al seu coll i a la vida

Munch no es va avergonyir mai del seu dolor, de la seva gelosia, de la seva luxúria o dels problemes amb la beguda

real el va amenaçar de suïcidar-se si no la portava a l'altar. Enmig de la baralla, Munch se li va avançar i va dirigir el revòlver cap a ell, però la bala únicament va arribar al dit del mig de la mà esquerra, amb la qual no pintava. Al seu últim autoretrat, poc abans de morir, el 1944, es presenta dret, com un cadàver congelat, els ulls més enllà de si mateix, atrapat entre un rellotge de paret amb forma de taüt i un llit individual al costat del qual penja el dibuix d'una noia despullada, el temps que corre i un final imminent i en solitud.

Munch es va escrutar davant del mirall i va ser fidel fins a la crueltat amb la seva veritat emocional. Odiava les imatges perfectes, i durant els brutals hiverns noruecs deixava les pintures a l'aire lliure per "matar-les o curar-les". Va donar tot el seu llegat a la ciutat d'Oslo amb la condició que creessin un museu per acollir la seva obra. S'inaugurarà la setmana que ve. Un bon lloc on guarir el nostre pànic que ens vegem vulnerables i la seva còmplice, la vergonya.

XAVIER CERVERA

em porta a una autoparòdia de l'home desconstruït, aquest *aliat* que té alguna cosa de risible".

També evoca records dels seus temps com a fotògraf de successos. "Anava amb un redactor als assassinats i accidents; ell s'acostava a les mares de les víctimes, que de vegades estaven serenes, però ell els parlava fins que aconseguia fer-les plorar i em deia 'ara' perquè disparés la foto".

Sense sortir de la capital d'Espanya, *Parte de mí* (Anagrama), de Marta Sanz (Madrid, 1967), narra, amb textos i imatges, nou mesos de pandèmia a partir dels seus posts a Instagram. Altres obres ressenyables són el precoç *Lo viral* (Galaxia Gutenberg), diari ficcionalitzat de Jorge Carrión, i *El senyor Palomar a Barcelona* (Anagrama), de Tina Vallés, on el personatge d'Italo Calvino arriba a Barcelona i es troba la pandèmia i els aplaudiments als balcons.